

Common Sense anno nu

Inno Kock tijdens de workshop 'Wat beweegt mijn ketenpartners' op de winterconferentie.

Langzij de biologisch dynamische landbouw is het besef van en de roep om sociale vernieuwing al lang(er) voelbaar. Al meteen in het begin van de Landbouw cursus plaatst Rudolf Steiner de landbouw in een context tot het hele menselijke leven en de samenleving. Ik lees daar dat landbouw beoefenen en voedsel produceren niet op een eigen, natuurlijke wijze mogelijk zijn, als overheersende economische krachten (motieven) de overhand hebben en houden in het landbouw-werk. *Tekst_Inno Kock*

Het is hoopvol om te zien hoe nu, drie en negentig jaar later, wereldwijd het besef groeit, dat wij, de mensheid, anders met de Aarde en met onszelf om te gaan hebben. Het lijkt en is tragisch, dat dit besef maar langzaam tot verandering en vernieuwing aanleiding geeft.

Vanuit zowel het hoopvolle als het fatalistische (depressieve) gezichtspunt zien we initiatieven ontstaan om weer op vruchtbare wijze de bodem te bewerken en voedsel te produceren.

En initiatieven om vruchtbaar te werken beperken zich niet tot de landbouw alleen. In de verwerking en handel zien we deze terug. 'Sociale vernieuwing' is een samenleving brede beweging.

Eigenlijk is het ondoenlijk om alle initiatieven en bedrijven te benoemen. Onderstaande sleutelbegrippen/zoekwoorden laten een netwerk van vernieuwing aan de oppervlakte komen. Ze zijn kenmerkend voor een hele beweging, die landelijk en ook wereldwijd gaande is:

Community Supported Agriculture, Gemeenschapslandbouw, korte ketens, Voedsel Anders, Voedselcoöperatie, Grondbe-

heer, Toegang tot land, Toekomstboeren. In het kielzog zijn begrippen te 'zoeken' waar vernieuwende sociale perspectieven onderdeel zijn van de inhoud: agro-ecologie, permacultuur, voedselbos, stadslandbouw. Het belang van gezamenlijk werken aan bodem, natuurlijk kapitaal en landschapsherstel is ook zichtbaar bij Slow Food, Terra Madre, Commonland, Bodemboeren, Natuurinclusieve landbouw. De BD-Vereniging neemt deel aan de Transitiecoalitie Voedsel waarin meer dan honderd bedrijven, organisaties en experts zich hebben verenigd.

Bijzonder zijn de hoofdthema's die consequent terugkomen. Allereerst is er het vraagstuk van toegang tot grond of land. Dit impliceert meteen al grondgebonden landbouw. Overal waar land schaars is en het grondgebruik afhankelijk is van de grondeigenaar en/of vaak financieel 'terugverdiend' moet worden uit landbouwopbrengsten, zien we dat economische motieven een hoofdrol gaan spelen. Rente- en hypotheeklasten of de pacht drukken direct het rendement van het landbouw-

product. Daarom wordt er op steeds meer plaatsen gezocht naar 'vrij' beschikbare grond, naar toegang tot beschermd land, waar vanuit natuurlijke kringlopen geboerd kan worden. Hierdoor kan er kapitaalextensiever aan primaire productie gewerkt worden.

Een ander thema is, dat inkomen voor de boer uit (land)arbeid steeds vaker minder direct uit de opbrengsten van de landbouwproductie gehaald hoeft te worden. Door een gemeenschap van betrokken klanten, leden van een coöperatie bijvoorbeeld wordt al basaal 'inkomen' gegenereerd voor de boer(en). Agrarische productie is niet te vergelijken met maakindustrie. De primaire productie is niet renderend van aard: de boer verzorgt de bodem, de planten en de dieren, bovenal de 'natuur'. De opbrengsten daarvan, de vruchten, zijn ter verdeling onder de vruchtgebruikers, uiteindelijk consumenten.

Als derde thema zien we bewuste consumenten, die kiezen voor kwaliteit van voeding boven kwantiteit of (lage) prijs. Zij stellen als eerste de hele biologische keten in staat zich anders te ontwikkelen, door hun directe

en indirecte bijdragen aan de voedselproductie. De klant neemt zijn rol en verantwoordelijkheid als 'co-producent'.

En zo krijgt *common sense* in de landbouw een dubbele betekenis, namelijk die van het gezonde (boeren)verstand als het om bedrijfsinrichting en -maatregelen door de boer gaat. En daarnaast gaat het om de gemeenschapszin, het besef dat landbouw tot de *commons* behoort omdat het voor iedereen de voedingsbodem van het bestaan vormt. De biologische keten is er van, voor en door de stakeholders. Dat zijn wij allemaal. ☺

Inno Kock werkt in en aan consument-producentverbanden.

"Goed voedsel, goed voor iedereen, met zorg voor de Aarde"

www.lazuur.com